

יציאת מצרים - יסוד האמונה

אנחנו מתחילים כעת את חומש שמות, זה החומש של יסודות האמונה! ומה המיוחד ביציאת מצרים? ידועים דברי הרמב"ן בסוף פרשת בא: 'ולכן יאמר הכתוב במופתים למען תדע כי אני ה' בקרב הארץ - להורות על ההשגחה, כי לא עזב אותה למקרים כדעתם. ואמר למען תדע כי לה' הארץ - להורות על החידוש, כי הם שלו שבראם מאין. ואמר בעבור תדע כי אין כמוני בכל הארץ - להורות על היכולת, שהוא שליט בכל, אין מעכב בעדו. כי בכל זה היו המצרים מכהישים או מסתפקים. אם כן האותות והמופתים הגדולים - עדים נאמנות באמונת הבורא ובתורה כולה. ובעבור כי הקב"ה לא יעשה אות מופת בכל דור לעיני כל רשע או כופר, יצווה אותנו שנעשה תמיד זכרון ואות לאשר ראו עינינו, ונעתיק הדבר אל בנינו ובניהם לבניהם, ובניהם לדור אחרון, והחמיר מאד בענין הזה כמו שחייב כרת באכילת חמץ ובעזיבת הפסח (!!!) והצריך שנכתוב כל מה שנראה אלינו באותות ובמופתים על ידינו ועל בין עינינו, ולכתוב אותו עוד על פתחי הבתים במזוזות, ושנזכיר זה בפינו בבוקר ובערב, וכמ"ש אמת ויציב דאורייתא, ושנעשה סוכה בכל שנה. וכן כל כיוצא בזה מצוות רבות זכר ליציאת מצרים. והכל להיות לנו בכל הדורות עדות במופתים שלא ישתכחו, ולא יהיה פתחון פה לכופר להכחיש אמונת האלקים.'

ביציאת מצרים, הקב"ה נתן לנו 'אשר נסוני אבותיכם בחנוני גם ראו פעלי'. הקב"ה לא הקפיד ונתן לנו לנסותו שוב ושוב, הוא הראה לנו עוד פעם ועוד פעם ועוד פעם שהוא השליט, והכל רק בידיים שלו לטוב ולמוטב. וממילא אין טעם שהוא יראה זאת כל פעם מחדש, כבר בחנו אותו וראו שהוא יכול הכל!!!

[העולם מספר, שכאשר ר' יהונתן אייבשיץ היה בחור, רוצה חותנו לקחת אותו לחתן, הוא בחן את ידיעותיו בתורה, ור' יהונתן הצליח. אח"כ הוא אמר שהוא רוצה לעשות לו מבחן נוסף. אמר לו ר' יהונתן, אני מסכים, אבל בתנאי שאח"כ גם אני אבחון אותך. אמרו לו שזה חוצפה... הסביר ר' יהונתן זה לא חוצפה חלילה... אלא כמו שיש דין שאסור לאדם להשיא בתו לעם הארץ, יש גם דין שצריך לקחת בת תלמיד חכם. מאיפה אני אדע שהיא בת תלמיד חכם? סומכים על החזקה, שמסתבר שהשווער שלו בחן אותך. אבל הוא לא מסתמך על החזקה, הרי כבר נבחנתי והוא רוצה לבחון אותי שוב, נו... אז גם אני רוצה לבחון אותו...!]

אשר ניסוני אבותיכם בחנוני גם ראו פעלי. הקדוש ברוך הוא עמד במבחנים. ולא סתם במבחנים... כלל ישראל היו במדבר ארבעים שנה, ואכלו מן כל יום! כתוב ברמב"ן (תחילת מסעי) בשם המורה נבוכים שהצורך להזכיר את כל המסעות הוא גדול מאד! כי הנסים והאותות הנעשות היו אמיתיות לכל רואיהם.

ומאותות התורה ונפלאותיה העצומות - עמידת ישראל במדבר ארבעים שנה, ומציאת המן בכל יום. והם מקומות רחוקות מן הישוב ואינן טבעיות לבני אדם, לא מקום זרע ותאנה וגפן ורמון, וכל אלה אותות הם במעשה נס נראות לעין!

אי אפשר לתאר את זה... הרי הם היו מינימום שלש מיליון איש! שש מאות אלף היו גברים מגיל עשרים עד גיל שישים, ונוסיף את הזקנים והנשים והילדים - מינימום שלש מיליון. שלש מיליון שנמצאים במדבר ללא שום תנאים! לא אוכל, לא שתיה א"א להיפנות ולעשות צרכיהם, שום דבר לא... ואם היו חולים - אז אין בית חולים, שותים מים מבארה של מרים - ומיד היו מתרפאים, וגם מרוויים צמאונם, ואוכלים מן הנבלע באיברים!

[ובאמת כתוב בהלכה נוהגים לשאוב מים במוצ"ש מהבארות, כי הבאר של מרים מסתובבת בזמן הזה, וכן זו באר שמביאה חכמה, כמו שידוע שהאריז"ל הטביל את רבי חיים ויטאל בבארה של מרים, ואז הוא זכה להשגות גבוהות ביותר!]

הקב"ה עשה מציאות על טבעית שלא קיימת בעולם!!! שהיו במדבר שלש

מיליון אנשים, ולא היה חסר להם כלום, כלום, כלום!!! לא חום, ולא קור, לא חושך ולא אור. הכל יש להם! עמוד אש עמוד ענן. וכשעם ישראל בקשו לאכול בשר - היה להם שליו. הם בקשו מים - הוציאו להם מים מן הסלע. מה שרצו... למען תדע כי אני ה' בקרב הארץ!

מבחן עושים פעם אחת!

ואת זה הקב"ה עשה פעם אחת. והוא לא חוזר על זה כל פעם ופעם. ישנו סיפור מפורסם עם הגאון רבי ישראל מסלנט זצ"ל. שהוא היה רגיל להתאכסן בפונדק מסויים של יהודי כשר שומר תורה ומצוות ואפשר לסמוך עליו. לימים הגיע רבי ישראל לפונדק וראה שחל שינוי בבעל הבית והוא קיצץ בנטיעות... ל"ע הוא נהיה בן אדם אחר, והתקרב בשמירת תורה ומצוות. שאל אותו רבי ישראל, מאי האי, מה ראית לעשות כן? אמר לו הפונדקאי, תראה, הגיע לפה אדם משכיל אחד ולקח נתח חזיר בידו ואמר לי תשמע איך אני מדבר עם האלוקים. הוא לקח את החזיר ואמר, אלוקים, אני כעת אוכל חזיר נגד רצונך, אם אתה קיים - תהרוג אותי! ולאחמ"כ הוא אכל את החזיר ולא קרה לו שום דבר... הוא הראה לי איך שהכל לא נכון. ומאז התחלתי לרדת ברמה הרוחנית שלי. אדהכי והכי, הגיע בנו הקטן של בעל הפונדק והראה לאביו תעודת הצטיינות מתחרות זימרה, שהוא זכה במקום ראשון בתחרות! כשר' ישראל סלנטר ראה את זה, הוא הגיב בהתפעלות: איזה יופי, מזל טוב! וביקש, אני גם רוצה לשמע אותך, תשיר, אני רוצה לראות שבאמת מגיע לך מקום ראשון...! אמר הבן - לא רוצה. מה איכפת לך, אני מבקש ממך...! אך הוא התעקש לא רוצה. האבא שלו התבייש, הרב מבקש ממך, למה לא תשיר?... הילד פרץ בבכי ואמר, אבא, אתה יודע כמה בחינות בחנו אותי?... עם זה, ונגד זה, ומול זה, כ"כ הרבה פעמים עד שסוף כל סוף הצלחתי וקיבלתי תעודה. עכשיו כל אחד שירצה לבחון אותי אני יצטרך לעמוד במבחן לפניו?...! בשביל זה יש לי תעודה! נהנה האב מתשובתו הפיקחת של בנו, והוא מראה לר' ישראל איזה בן פיקח יש לו... אמר לו ר' ישראל, כעת תבין: הקדוש ברוך הוא הראה לנו במעמד הר סיני איך שהוא ורק הוא הבעלים על הבריאה. כבר בחנו אותו כ"כ הרבה פעמים, נראה לך שעכשיו כל כופר שירצה להכחיש את מציאותו יתברך, הקב"ה יצטרך לעמוד במבחן לפניו?...!

אשר ניסוני אבותיכם בחנוני גם ראו פעלי, כבר בחנו אותו בכל מיני צורות, והוא הראה לנו ביציאת מצרים שהוא לבדו עשה עושה ויעשה לכל המעשים! סיפר לי גיסי הגאון ר' אברהם צבי טויב שליט"א שהוא היה פעם אצל מרן רה"י רבי דוד פוברסקי זצ"ל אחרי שעלו פעם ראשונה לירח, ומישהו בא לרבי דוד ושאל אותו, מי אמר שבאמת היתה יציאת מצרים כמו שמספרים... מי אמר שזה נכון...?

רבי דוד לא ענה לו, והמשיך לדבר עם היושבים. לאחר זמן רב, הוא פנה לגיסי, אברהם צבי! אתה מאמין שבן אדם עלה לירח?...! זה לא נורמלי... מסתבר שזה המציאות, נכון?... וגיסי אמר לו הראש ישיבה! כל העולם ראה את התמונות של זה, ואת כל המראות כולם ראו! אמר רבי דוד, נו... מה הבעיה, עשו הצגה, וכמה אנשים הציגו כמו ירח, ואחד עלה לשם, וסיפרו וכולם האמינו... ושוב הוא חוזר ואומר לו מה זאת אומרת, כל העולם יודע מזה! וכמה שהוא מנסה להוכיח את זה, רבי דוד מושך אותו עוד יותר ועוד יותר... עד שהוא אמר, זה לא יכול להיות שכל העולם כולו טפשים, ואף אחד מכל אלו ששיחקו שם לא יכל אפילו לרמוז שזה גם היה שקר?...! ואז פנה רבי דוד לאותו אחד שפקק ואמר לו, אה... לזה אתה מאמין, וזה שיש שלש מיליון אנשים שהעבירו מדור לדור שהם היו ביציאת מצרים, הם ראו! ואף אחד מתוך כל השלש מיליון לא הכחיש את זה. שלש מיליון!!! ואין האב מנחיל שקר לבנו, לא היה אף אחד שלפני המוות אמר לבנים שלו, סתם עבדנו עליכם... על זה כן יש לך ספיקות... רק על החללית אין ספיקות?...!

ההכרה בהקב"ה

והאמונה הזאת של יציאת מצרים היא נותנת לנו את הכח לדעת ולהאמין שהקב"ה הוא הכל ואני ה' לא שינית. אנחנו, יש לנו ירידת הדורות, אך אצל הקב"ה אין הבדל. היום אתמול ומחר זה אותו הדבר ולא שייך אחרת. כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. הקב"ה יכול לעשות שוב את כל הנפלאות שהיו בארץ מצרים, מה הבעיה? וזה נותן לנו את עמוד האמונה

[באו פעם בזמנו, למרן המשגיח ר' יחזקאל לוינשטיין זצ"ל לבקש ממנו שיתפלל על יהודי שחולה במצב קשה. אחד המקורבים למשגיח אמר לו, המשגיח, הוא מחוסר הכרה! אמר לו המשגיח, מי לא מחוסר הכרה? ... אתה כן מכיר?! במה אתה מכיר, אתה יודע שיש בורא עולם?!! ...]

ונתאר לעצמנו אדם שהוא היה מחוסר הכרה, וכעת הוא פותח עיניים אבל הוא יכול לראות רק תפוחים... זה נקרא שהוא כבר לא מחוסר הכרה?! מה הוא כבר רואה... במה אתה מכיר??? באוכל?! במיטה?! בשינה?! זה מחוסר הכרה!!! עיקר מה שבן אדם צריך להכיר, זה להתבונן ולדעת כמה אנחנו רחוקים מזה].

וע"י השינון של סיפור יציאת מצרים, לאט לאט אנחנו מתקרבים לזה. וכך זה בכל חומש שמות. הקב"ה נתן לנו סייעתא דשמיא שזה מלווה אותנו כמעט עד פסח. ללעוס את יציאת מצרים עוד פרשה ועוד פרשה, אחרי זה קריעת ים סוף, ואחרי זה מעמד הר סיני, ואחרי זה המשכן והשראת השכינה.

והדברים האלו מתחילים לאט לאט לחדור בנו, להבין את האושר הגדול שיש לנו, כי מי גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו כה' אלוקינו בכל קראינו אליו.

הגאון ר' שלום שבדרון זצ"ל, ויבלחט"א המשגיח הגה"צ ר' אורי ויסלובום שניהם מביאים משל דומה: היה אדם יהלומן גדול שהיה מולטי מיליונר, ופעם הרי לא היו בנקים וכדו', והוא מאד פחד מגנבים, והוא המיר את רכושו בכמה יהלומים קטנים יקרי ערך ומרהיבים ביופים, והחביא אותם תחת אחת הבלטות. יום אחד הוא יצא לרחוב, ונפגע בתאונת דרכים קשה ל"ע וקיפה את חייו במיטב שנותיו. הוא השאיר בן אחד צעיר. הבן הולך לבנק, ורואה שהחשבון לא כזה גדול מי יודע מה... ולאט לאט הוא השתמש בכסף עד שהוא נגמר, והוא חי כמו עני

ואביון. עד שאפילו הוא נצרך להשכיר חלק מן הדירה בשביל שיהיה לו ממה להתפרנס... אם מישוהו רק היה מבשר לו ומודיע לו מילה אחת: תרים את הבלטה הזאת... כל החיים שלו היו משתנים! הוא היה מוכן לשלם למבשר הבשרה הזאת הון רב!

אומר ר' שלום - אנחנו רק מודיעים לך... הטמינו לך מטמון. כי מי גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו כה' אלוקינו בכל קראנו אליו, תתפלל אליו, הוא יכול הכל! הוא הבעל הבית של הכל, ועושה הכל, ויכול הכל, תדבר איתו!!! תתפלל אליו!!! צריכים לשכנע... לבוא לישיבה, להתפלל בזמן... אתה עושה טובה למישהו?!... איך אפשר עוד להרגיש שעשיתי טובה להקב"ה שבאתי בזמן?! בעזרת ה', תהיו ראשי ישיבות, ותצטרכו גם לאסוף כסף, כמו רוב ראשי הישיבות... אז אפשר לשאול, אם תבואו לגביר ותגידו לו, תראה, בעצם אנחנו לא צריכים את הכסף שלך, אנחנו רק רוצים לזכות אותך במצוות צדקה... בא נראה עם כמה כסף תצא... (לא יהיה לך כסף אפילו לחזור חזרה הביתה...)

צריכים לשכנע אותך לקום ולבא לתפילה?! אם תבקש מהקב"ה - תקבל. הרחב פיך - ואמלאהו. הקב"ה אומר - אני לא מחייב אותך לקבל ממני מתנות, אם אתה לא רוצה - לא צריך.

היה פה סניף דואר ליד הישיבה, היו שולחים לשם חבילות, והאנשים היו מקבלים פתק הביתה שיבואו לקחת את החבילה. תארו לעצמכם שהיה בחור שקיבל משלוח מהדודה שלו באמריקה, היא שלחה לו הרבה דברים טובים... והוא קיבל פתק לבוא ולקחת את החבילה מהדואר, והוא מתעצל לבא... הוא עייף... אין לו כח ללכת... אז החזירו את זה בחזרה לאמריקה. אחרי זה הוא בא בטענות... למה לא קיבלתי... מה אתה רוצה??? שלחתי לך, זה כבר חיסה לך! אתה לא רוצה לבא?! ההפסד כולו שלך.

אומר הריבוננו של עולם, כאן מחלקים לך מתנות. הרחב פיך - ואמלאהו! אתה לא רוצה לבא לתפילה בישיבה?! אתה לא רוצה לבקש ממני?! לא צריך... אני יקח את המתנות בחזרה, לא קרה שום דבר.

רק לפתוח את העיניים, יש בורא עולם! באותו כי מי גוי גדול יש ב' דברים: כי מי גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו. כמו שהקב"ה גדול כך הוא גם קרוב אלינו! כל העולם הוא שלו, אבל אנחנו הבנים שלו.

וזה העבודה בחומש שמות, ללעוס את זה לאט לאט... מי שעובר את חומש שמות ביעף הוא בכלל המאבד מה שנותנים לו. נותנים לך כזו מתנה, תלעס את זה שוב ושוב עם כל מאמרי חז"ל, לחיות את יציאת מצרים.

יהודי אחד סיפר, שהוא בא פעם למשגיח הגה"צ ר' מאיר חדש זצ"ל, ור' מאיר שאל אותו, אתה ראית פעם עבד? יש לך מושג מה זה עבד? אמר לו - לא. תן לי קצת ציור איך נראה עבד, ביקשו ר' מאיר. איך אני אתן ציור?... אני לא יודע מה זה. תמה ר' מאיר: אז איך אתה מתכוון ליציאת מצרים???... הרי חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים! מה זה יצא ממצרים? שהיינו עבדים, ומשלו בנו, האדון עושה בעבד מה שהוא רוצה... הוא יכול לשעבד אותו עשרים וארבע שעות ביממה, לא לתת לו אוכל, להרביץ לו, להכות אותו, מה לא?...

וקצת מושגים לזה ראינו בשואה האיומה. וברוך ה' יצאנו ממצרים! ואילו הקב"ה לא הוציאנו משם, הרי אנחנו, ובנינו, ובני בנינו משועבדים היינו לפרעה במצרים! זה מחזק אותנו באמונה. זה מחזק אותנו שיש רבש"ע. וגם היום... הרבוננו של עולם הוא אותו רבוננו של עולם!!! אני ה' לא שינתי, ואתם לא כיליתם, הכל זה בידיים שלו.

אהבת הקב"ה לישראל

הזוהר הקדוש מביא בתחילת שמות (ה, ב) אם בני אדם היו יודעים את האהבה שהקב"ה אוהב את כלל ישראל, הם היו שואגים ורצים אחריו כמו אריות.

וממשיך הזוה"ק דתניא כשיעקב ירד למצרים. אמר הקב"ה לפמליא של מעלה, ואמר להם רדו כולכם למצרים ואני ארד גם עמכם בני... עמו אנוכי בצרה! וזהו המושג של שכירתא בגלותא. כביכול, הקב"ה נמצא איתנו בגלות. אנחנו חטאנו... ופשענו... אבל הקדוש ברוך הוא איתנו. אני אבא! וישראל אע"פ שחטא - ישראל הוא. בנים אתם לה' אלוקים. לו היינו יודעים כמה הקב"ה אוהב אותנו ומרחם עלינו, כמה אפשר להשיג ממנו!...

מה קורה לראש ישיבה שאוסף כסף לישיבתו, והוא חי בדוחק וצמצום, ופתאום מתברר לו שיש לו איזה חבר בלב ונפש עשירות בשנים, והוא מולטי מיליונר, עשיר גדול. אבל נודע לו שהוא עשיר גדול רק לאחר שהוא נפטר... הוא לא יכול להירגע... אם הייתי יודע מזה קצת קודם, הייתי בא אליו והוא היה נותן לי הון תועפות!...

בא, תיזכר עוד קודם, כשאתה עדיין בחיים, יש לך בורא עולם!!! אחרי מאה ועשרים כבר לא תוכל לקבל... יש לך כזה אבא עשיר, הכל שלו, והוא אומר לך תבקש, אני רוצה לתת לך. בואו לחיות בורא עולם, לחיות את האמונה הפשוטה שאתה לא יכול לקבל שום דבר חוץ מהקדוש ברוך הוא. ולא יעזור לך שום השתדלויות וכדו', כי הגוירה אמת והחריצות שקר! ועם הקדוש ברוך הוא - אתה יכול לקבל את הכל!

הגאון, ר' אליעזר צדוק טורצ'ין זצ"ל (בעל ה'מתנה מועטת', והמנהל של ת"ת תשב"ר) למד בישיבת חברון. ופעם הוא נסע למרן החזו"א. החזו"א אמר לו, רואים הרבה אנשים שהם היו בעלי אמונה, ופתאום הם ירדו. לא יורדים ברגע אחד, זה מתחיל לאט לאט, לאט לאט... כשר' אליעזר צדוק חזר לישיבה, הוא חושב לעצמו בדרך, למה החזו"א אמר לי את זה?... כנראה הוא ראה בי משהו לא טוב, שאני מתחיל להתדרדר... זה מאד הפריע לו. כשהוא בא לישיבה הוא שאל את הבחורים, ראיתם בי משהו לא טוב חלילה? אני רוצה לדעת. אמרו לו לא... הכל בסדר. אז למה החזו"א התכוין? שאל. אמרו לו חברי, מה הבעיה... תסע שוב לבני ברק, ותשאל אותו. הוא נסע שוב לבני ברק ושאל את החזו"א. החזו"א מחייך... לא התכוונתי לשום דבר אצלך. התכוונתי למה שאמרת. אדם צריך להתחזק כל יום באמונה, כי אם לא אז לאט לאט מתדרדרים.

שאל ר' אליעזר צדוק: איך מתחזקים כל יום באמונה? אמר לו החזו"א, על כל דבר לבקש, ולהודות על מה שאתה מקבל. כל מה שאתה רוצה - תקדים תפילה, לבקש, וגם תגיד תודה כשקיבלת. ובאמת היו הרבה גדולי עולם שככה חיו! להודות על העבר ולבקש על העתיד. ככה אתה חי בורא עולם. אתה חי ומפנים שהוא הנותן לך כח לעשות חיל!

כאשר בנו את ישיבת חכמי לובלין עשו מעמד חנוכת הבית. היה זה מעמד רב רושם, והגיעו לשם הרבה גדולי עולם כמו האמרי אמת והאלטיג'ער רב'ה, ורבו הצולטקובער [שכמעט ולא היו יוצאים] והיו עם רב. ופתאום באמצע המעמד, ראש הישיבה, הג"ר מאיר שפירא זצ"ל - נעלם. חפשו אחריו, אך לא מצאו. אדהכי והכי אחד הבחורים אמר לשני תראה, בא נעלה בינתיים לראות את הבנין מבפנים. הם התחילו לעלות, ובערך בקומה רביעית - הם שמעו איזה קול מדבר מלמעלה... הם נבהלו שניהם. אך הם ניסו להקשיב טוב, וגילו שזה בן אדם שמדבר... הם עלו קומה נוספת, ושמעו את קולו של רבי מאיר שפירא, הם היטו אזנם, ושמעו איך שהוא אומר ברור 'השמר לך פן תשכח את ה' אלוקיך... ואמרת בלבבך כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, וזכרת את ה' אלוקיך כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל'!!! הוא חזר על זה כמה פעמים, וירד למטה.

ולכן זכה ר' מאיר והוא הצליח! אבל עם זה הוא חי, כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל! לדעת את האמת הפשוטה. לפעמים אדם בטוח, יש לי ויש לי ויש לי, אבל הכל זה בורא עולם. אם ה' רוצה - יש לי את הכל, ואם הוא לא רוצה - אז אין לי כלום!

הודיעו בעמים עלילותיו

ובכלל, אין לנו מציאות להבין את כל המהלך של הבריאה. הרי הודו לה' קראו בשמו הודיעו בעמים עלילותיו. עלילותיו זה כמו עלילה. אני עושה משהו אחד ובכלל לא מתכוין לכל מה שייצא מזה אחר כך. אנחנו כל כך קצרי ראות.

כתוב על יוסף, וישלחוהו מעמק חברון ויבא שכמה. אמר רש"י - 'מעצה עמוקה של אותו צדיק הקבור בחברון, לקיים מה שנאמר לאברהם בין הבתרים כי גר יהיה זרעך'. מה אתה ראתה?... כלום. אבא שולח את הבן שלו לברר מה שלום האחים.

אבל יש פה עצה עמוקה! מהי העצה העמוקה? עצה עמוקה שהבנים שונאים אותו. עצה עמוקה שהבנים ימכרו אותו למצרים. עצה עמוקה שפוטפר יקנה אותו. עצה עמוקה שאשת פוטפר תעמיד אותו בניסיון. עצה עמוקה שהוא ייכנס לבית הסוהר, ועצה עמוקה שמבית האסורים יצא למלוך!!!

משה רבינו! הרי מה הוא היה? הוא ראה יהודי מוכה, ועזר לו, הוא הרג את המצרי ויטמנהו בחול, ואז הוא היה צריך לברוח ממצרים בלי אבא, בלי אחים, בלי משפחה, כמה הוא מסכן...

אך מה התגלגל בזכות המסכנות הזאת...? חז"ל אומרים, איש מצרי הצילנו מיד הרועים, משל לאחד שנשכו הערוד, וידוע שאם הערוד קודם למים - מת האדם ואם האדם קודם למים - הוא חי והערוד מת. אז אותו אדם רץ במהירות ליתן רגליו במים. עד שנכנס לנהר וראה שם תינוק אחד שהוא טובע במים, ושלח ידו והצילו. אמר לו התינוק - אם לא היית מגיע להציל אותי - כבר הייתי מת! תודה רבה לך. אמר לו, לא אני הצלתי אותך אלא הערוד שנשך אותי וברחתי ממנו הוא הציל אותך. בלעדיו לא הייתי רץ למים.

כך אמרו בנות יתרו למשה, יישר כחך שהצלחנו מיד הרועים! אמר להם משה, אותו מצרי שהרגתי הוא הציל אתכם. ולכך אמרו לאביהן איש מצרי. כלומר, מי גרם למשה שיבאו אצלנו? איש מצרי שהרג.

וזה עוד לא נגמר... ע"י זה שהוא בא למדין הוא קיבל את השידוך שלו, ואח"כ ע"י שהוא היה רועה את צאן יתרו חותנו אז הקב"ה לקח אותו למנהיג העדה. 'מאחר עלות הביאו לרעות ביעקב עמו ובישראל נחלתו'. כתוב שבזכות שמשוה ריחם על הצאן, הקב"ה לקחו למנהיג העדה שירחם עליהם.

אבל יש פה עוד חלק מעניין: איך באמת זכתה צפורה להיות אשתו של משה רבינו? בכל אופן... היו עוד הרבה יהודיות צדקניות שסבלו בשיעבוד מצרים?

כתוב בתרגום יונתן בן עוזיאל (ב, כא) על הפסוק 'ויאל משה לשבת את האיש ויתן את צפורה בתו למשה'. כאשר רעואל הכיר בכך שמשוה ברח מפרעה, הוא השליך אותו לבור, כי הוא פחד שמא פרעה יתנכל אליו שהוא מקיים אותו, והייתה צפורה בת בנו מפרנסת אותו בסתר שתיים עשרה שנה! ולסוף שתיים עשרה שנה הוא הוציא אותו מן הבור ונכנס משה לגינה של רעואל, והיה מודה ומתפלל לפני ה' שעשה עמו נסים וגבורות. ואח"כ הוא הביט וראה את המקל שנברא בערב שבת בין השמשות וחוקק ומפורש עלה שמא רבא ויקירא, שבו הוא עתיד לעשות את האותות במצרים, ובו הוא עתיד לקרוע את ים סוף,

ולהוציא מים מן הסלע. והוא היה נעוץ בתוך הגינה, וכאשר משה הושיט את ידו, המקל יצא והוא לקח אותו. מה שאף אחד אחר לא הצליח! ולכן הסכים משה לשבת עם האיש, וכשראה רעואל מי הוא, הוא נתן לו את צפורה בת בנו לאשה.

איך הכל התחיל? כאשר הוא עזר ליהודי, ובגלל זה הוא היה צריך לברוח ולהיות לבד. על פניו זה נראה שהוא הפסיד... אבל מפה באה כל הישועה שלו. להציל את בנות יתרו, לזכות לשידוך, לקבל את המטה שעם זה הוא יעשה את האותות והמופתים, ובאותו הזמן גם בחרו אותו למנהיג.

כל הדברים מתגלגלים ומתגלגלים. אדם רואה רק קצה חוט! הודו לה' קראו בשמו הודיעו בעמים עלילותיו. כשיהודי חי עם בורא עולם, כשיהודי חי עם אמונה - כל החיים שלו אחרת.

לנצל את ה"עת רצון"

כתוב 'ויסתר משה פניו כי ירא מהביט את האלוקים'. ובסוף כאשר משה ביקש לראות שנאמר 'הראני נא את כבודך' (לג, יח) אמר הקב"ה למשה - אני באתי להראות לך והסתרת פניך, עכשיו אני אומר לך 'כי לא יראני האדם וחיל'. כשביקשתי לא בקשת. כשרציתי אתה לא רצית, עכשיו שאתה רוצה - אני לא רוצה.

נשאלת השאלה: הרי למה משה לא רצה? כי ירא. היתה לו יראת שמים! אז למה הוא מפסיד? אלא אומר הגאון רבי חיים קמיל, זה לא עונש... אלא יש זמן שהוא עת רצון. בעת רצון אפשר להשיג הרבה דברים. אך כשנגמר העת רצון - כבר אי אפשר.

ויש לזה הרבה סיפורים דומים: ונספר, שפעם היה יהודי ירושלמי שלא היה לו כסף לחתן את ילדיו. הוא רצה לכתוב מכתב לגבירים בחו"ל. הוא בא לגזבר של ישיבת עץ חיים ובקש ממנו שמות של גבירים וכך הוא יוכל לכתוב להם מכתבים. אבל מה הגזבר יתן לו? את השמות של עץ חיים?! עץ חיים צריכה אותם...! הוא נתן לו שני שמות שתמיד היו תורמים סכום זעום של דולר או שתיים... הוא האמין שגם הוא יקבל את זה, למה לא, מה יש... הוא שלח מכתב לראשון, וקיבל מעטפה עם 18,000 דולר (!). הוא בא בהתרגשות למזכיר, או, יישר כח! איזה שם נתת לי... קיבלתי כזה סכום טוב, כעת אני יוכל לחתן יותר בקלות... (פעם עוד יכלו לחתן עם כזה סכום...) המזכיר התפלא: אני מקבל דולר או שתיים והוא מקבל שמונה עשרה אלף?! הוא מיד שלח לו מכתב שהוא מבין שהוא התעשר וגם עץ חיים רוצה ליהנות מזה... הוא שלח לו בחזרה: נכון. אני נותן לך דולר או שתיים כי באמת אין לי יותר. אך לאחרונה היתה לי בת שהיתה בסכנת חיים, ונדרתי, שהבקשה הראשונה של צדקה שתבא אלי, אני אתאמץ בכל הכוחות ואף אקח הלואות ואתן סכום ענק! והוא היה הראשון. אם כעת יבא עוד אחד אחריו לבקש אז גם שתי דולר כבר לא יהיה לי לתת לו...

זה מה שנקרא עת רצון. קורה לפעמים שיש אדם שכשהוא במצב רוח טוב ומרומם, הוא מחלק סכומים הזויים, אבל רגע לאחר מכן כבר אין לו את זה.

אומר ר' חיים קמיל, כשרציתי - זו היתה עת רצון שאם היית מנצל אותה - היית זוכה ורואה. אך לא רצית. עכשיו שאתה רוצה - אני לא רוצה, כי אי אפשר לראות! לא יראני האדם וחיל! אם לא נצלת את העת רצון, גם אם זה מחמת דברים טובים, כעת כבר אין עת רצון, ובלי עת רצון אי אפשר להשיג את זה!!! בדרך כלל, כשבן אדם קשה לו בכל מיני תחומים, והוא עומד בניסיון - זה עת רצון להשיג דברים.

הגאון הגדול ר' יצחק זילברשטיין שליט"א אומר בשם הג"ר אהרן ראטה בעל השומר אמונים, שכאשר בן אדם עומד בפני ניסיון קשה ושומר על עצמו והוא מתגבר ולא נכשל - זה עת רצון. זה הזמן לבקש! כשאדם מתגבר על קשיים ונסיונות, כעת זה עת רצון ואפשר לבקש.

כשיהודי מוסר נפש - יש לו כח לבקש

'ותיראן המילדות את האלוקים, ותחיין את הילדים' התורה לא מציינת את החסד הגדול או את המסירות נפש, אלא את היראת שמים, כי יראו המילדות את האלוקים. כתוב בחז"ל שהם התפללו תפילה מיוחדת. הרי בכל מצב הילודה יש סטטיסטיקה, יש תינוקות שראויין למות בשעת יציאתן, או לסכן במ ולמות

אח"כ. והיו המילדות עומדות בתפילה ואומרות לקב"ה, רבנו של עולם! המתן להם עכשיו, ותן להם את נפשותיהם של יאמרו ישראל הן הרגו אותן. רבש"ע, לא מגיע לנו כאלו בזיונות... והקדוש ברוך הוא עושה תפילות, לפיכך ותחייך את הילדים, לא היה אף אחד שמת!!! ולמה? כי מסרתי נפש, אז יש לי את הכח לבקש. כשיהודי מוסר נפש - יש לו את הכח לבקש!!!

כתוב ותשלח את אמתה ותקחה' אנחנו לא יודעים מה הפשט בזה שנשתרבה ידה אמות הרבה, אבל היא מסרה נפש נגד אבא שלה, והיא ירדה לרחוץ מגילולי בית אביה, ולעבור על גזירותיו. היא כעת עוברת לחיים קשים לגור בתור יהודיה בבית של פרעה הרשע שגזר את הגזירות הכי קשות על היהודים! עכשיו היא תצטרך לשמור שבת, וכשרות... ובאבא שלה יכול לעשות הכל. כאשר היא באמת רצתה - ענו לה. היא מסרה נפש - זו שעת רצון!

צריך להשקיע

כאשר ישבו שבעה אצל משפחת קופשיץ שאלו את בנה רבה של בית שמש הגאון ר' נתן שליט"א בכל אופן... איך זכיתם?... הוא אמר, פעם, ידעו לתבוע והיו מוכנים גם לקיים. וסיפר: **אבא שלנו, בשביל שלא נאחר לתפילה בישיבה בחברון, היה מעיר אותנו כבר בשעה שש... (!)** והם לא היו גרים רחוק מהישיבה... אבל כבר שעה לפני התפילה - אבא היה מעיר אותנו. ואחיו הגאון ר' יוסף חיים, שהוא מאד רצה לקבל חדר בישיבה. בכל אופן... היה קשה לו כל הדרך הלך וחזור, והוא רצה חדר בישיבה כמו כולם, אך ר' מאיר לא הסכים לתת לו. והדבר מאד הפריע לו... הוא היה בחור מבוגר, והוא גם הגיע לכל התפילות והסדרים, ממש מהמצויינים הגדולים בישיבה. למה נגרע חלקו?... אך ר' מאיר לא נתן לו. פעם אחת הוא לחץ הרבה על ר' מאיר שיגיד לו למה לא. אמר לו ר' מאיר, תאמין לי שאני רוצה לתת לך... רק אבא שלך בא אלי ואמר לי לא לתת לך חדר. ולמה, כי אולי יהיו לך חברי חדר שלא קמים לתפילה ואתה לא תקום בזמן. אז הוא אמר לי, שאם אתה תבא כל לילה הביתה - לא יקרה כלום, והוא ידאג להעיר אותך בבש, ובשבע כבר תהיה בתפילה בישיבה - בזמן.

אמר רבי נתן, אז ידעו לתבוע מאיתנו. וידענו שאם אבא מבקש - עושים את זה! אבל היום, כולנו מפנקים... אוהבים ללמוד רגל על רגל... ומכל קושי קטן מיד נשברים, מכל דבר הכי קטן כבר מאבדים את המצב רוח... אם אתה רוצה להשיג משהו, אתה צריך להשקיע!!!

הגאולה תלויה בלימוד התורה

יש אור החיים בסוף פרשת ויחי, וקודם לכן נקדים: שאותה קורונה שמטילה חתה על כולם, ובכל פעם עושה שינוי השם, וגם שינוי מקום... כעת היתה שפעת. היו שקראו לזה 'שפעת הישיבות'... ובירושלים מסתובבת בדיחה, שפעם אמרו החש בראשו יעסוק בתורה, והיום אומרים העוסק בתורה חש בראשו...

ומה העניין בזה? כתוב האור החיים בפרשת ויחי: 'אסרי לגפן עירה ולשורקה בני אתונו כבס ביין לבושו וכדם ענבים סוטה'. 'תבאר על דרך אמרם כי הגלות הרביעית שבו יגלה הגואל העצום צריך שתהיה ביד ישראל עסק התורה. וזולת זה - הוא יתעכב מבוא. ולזה רמז באומרו כבס וגו' כי כמו של המלך המצופה שילה שמו, הוא בחינת עסק התורה

שיתעסקו ישראל ביניה של תורה. וכשיגיע זמן הגאולה ולא ימצא יין, פירוש: שאין בנו תורה, תהיה הגאולה באמצעות עול ותוקף הגלות שיצירון האומות לישראל... ואומרו ענבים, כי באמצעות היסורין תגמר הכנתה, כגמר בישול פרי הגפן, שהם הענבים'. נמצא, שיש לנו שתי דרכים להביא את הגאולה, או ע"י עסק התורה, ואם לא, אז ח"ו יסורים. או אדום ביניה של תורה או ע"י כובד הייסורים.

וכן באור החיים (בתחילת פרשת תצוה) כתוב: בדרך רמז שיש ד' גלויות לישראל, וכל גלות הם נגאלו בזכות א' האבות הקדושים, והרביעית תלוי בזכות משה, ולזה נתארך הגלות, **כי כל עוד שאין עוסקים בתורה ובמצוות אין משה חפץ לגאול עם בטלנים מן התורה.** עכ"ד. זה בידיים שלו, אבל הוא לא רוצה!...

מרחן שר התורה שליט"א בסידורו, מביא שמבקשים 'הביאנו מארבע כנפות הארץ, מה זה שייך לאהבה רבה? ומבאר בשם הבית הלוי, כי הגאולה תלויה בלימוד התורה!

הערך של בן תורה

כתוב 'וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא'. מסביר האור החיים, מה הצורך להודיע פעם שניה על מיתת יוסף? ועוד, למה צריך להודיע שמתו כל האחים וכל הדור. והוא מסביר: שזה בא להודיע את השתלשלות התחלת השיעבוד וסיבותיו. שכאשר כל הדור ההוא מת, עם ישראל ירדו מגדולתם וזלזלו בעצמם. בתחילה וימת יוסף ואח"כ וכל אחיו ואח"כ וכל הדור ההוא. ולאט לאט החלו בני ישראל להתבולל בתוך המצרים ולהתערב עמהן, וזה מה שגרם לשיעבוד. הם לא ידעו להעריך את הכח שיש להם בידיים, את הכח של היהודים. וממילא הם נהיו כמו המצרים, ואבדו את הכל.

הגמרא במגילה (יא) אומרת, ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים וכו', איך שבכל דור שהיתה צרה לעם ישראל, הקב"ה העמיד להם צדיק שיושיעם. על הגלות האחרונה כתוב - שהעמדת להם בית רבי וחכמי הדורות. הגלות האחרונה היום זה על בני הישיבות. וממילא כל כלל ישראל תלוי היום בבני תורה!!! וכמרדכי בשעתו. תארו לכם שמרדכי היה אומר אני לא רוצה לגאול אותם... הרי כל כלל ישראל נשען עליו!

אם אנחנו מקילים ראש בתורה או בתפילה, ומרשים להתפלל תפילה של בעלי בתים, או תפילה חסידית... יש כל מיני סוגים אחרים. אבל תפילה של בני תורה זה בישיבה. במקום רינה שם תהא תפילה'. וכאשר מזלזלים בתורה, או בתפילה, אז מאבדים את הכל.

אדם צריך לדעת להעריך את יקרת ערכו כבן תורה! לדעת מה זה בן תורה! להודות לקב"ה, רבנו של עולם, תודה רבה שאני בן תורה!!!...

להגיד בערב בשמחה ובכוונה, ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש ולא שמת חלקנו מיושבי קרנות, לשמוח שאני מיושבי בית המדרש, ולשלם בשביל זה את המחיר בעמל התורה. להבין מה זה בן תורה בדור הזה, בן תורה אחד יכול לשנות את כל הדור! איזה שכר מחכה לבן תורה אחד... כי היום הדור תלוי עליו, וכל טיפה משנה את כל מהלך הבריאה! קצת להתגבר, היום זה הזמן לצאת עם רכוש גדול שמחכה לנו, שיהיה בקרוב בגאולה השלימה במהרה בימינו אמן

לע"נ

מור אבי הר"ר יעקב אריה
בן ר' שלום הלוי הוון זצוק"ל
נלב"ע בשב"ק פרשת שמות כ"א טבת תשנ"ג
תנצב"ה

לע"נ

הר"ר בן ציון ב"ר אליהו הרבסט זצ"ל
נלב"ע כ"ג טבת תשנ"ז
ורעיתו מרת ברכה מירל ב"ר מרדכי אברהם ע"ה
נלב"ע ג' כסלו תשפ"ב
תנצב"ה

ניתן לשמוע את השיחה ביום שלישי בערב ולאחמ"כ בשידור חוזר בקו השיחות שמספרו 074-740-3629

ע"מ שנוכל להמשיך בהפצת תורתו של מורינו המשגיח שליט"א, אנו זקוקים לעזרת הציבור

לתרומות והנצחות: 054-843-6282

לקבלת הגיליון במייל: 4166058@gmail.com